

nes *secundae*, nempe prout exhibent diversum ordinem, quo ad notiones sibi subiectas ab intellectu referuntur, et diversos respectus, secundum quos de iis praedicari possunt¹; in Ontologia autem, prout sunt notiones *primae*², nempe prout quasdam naturas repraesentant, et principia diversitatis rerum sunt³.

4. Cum hoc sit Ontologiae obiectum, facile intelligitur eius praestantiam in hoc positam esse, quod ab ipsa omnes aliae scientiae pendent. Etenim supremas notiones, de quibus Ontologia agit, suppeditant principia, quae dicuntur communia⁴, quia non aliquem specialem modum entis, sed universales rationes eius repraesentant. Atqui a principiis communibus vim, et firmitatem suam mutuuntur principia propria diversarum scientiarum, quia principia propria non sunt, nisi principia communia ad diversas speciales materias contracta⁵. Ergo Ontologia huiusmodi est, ut ab ea ceterae scientiae pendeant.

5. In hac potissima philosophiae parte ordini, et perspicuitati consulere volentes, primum de iis omnibus, quae pertinent ad *ens*, quod per diversas categorias determinatur, disseremus; deinde, solutis quibusdam quaestionibus de categoriis in genere spectatis, has singulas explicabimus.

CAPVT PRIMVM

De ente absolute spectato

ART. I. De notione entis, et de eius distinctione in possibile et reale

6. Notio *entis* non est capax definitionis proprie sumtae. Etenim aliqua notio proprie definitur, cum in elementa, quae complectitur, evoluitur. Atqui notio entis, cum, ut mox videbimus, sit prima, et simplicissima, ex pluribus elementis non constat.

¹ Cf *Log.* I. c., art. 1, p. 9-10.

² De discrimine inter notiones *primas*, et *secundas*, cf *Log.* loc. cit. p. 10, not. 1.

³ Cf B. Alb. M., *Praedicam.*, lib. II, tract. I, c. 1. Ex his perspicitur categorias in Logica tamquam aliquid ideale, in Ontologia tamquam aliquid reale tractari. Hinc ii, qui cum Giobertio (*Protol.*, Saggio I, n. 5, *Del pensiero*) categorias sub unica tractatione comprehendunt, reale cum ideale, et metaphysicam cum logica, aequae ac Heghelius, confundere coguntur.

⁴ Cf vol. I, *Log.*, p. II, c. III, art. 1, p. 61.

⁵ Hinc s. Thomas haec principia communia quaedam scientiarum semina, semina omnium sequentium cognitionum et rationes seminales scientiae scite vocavit; *Qq. disp.*, *De Ver.*, q. XI, a. 1 c. et ad 5, et a. 2 c.

Ergo notio entis non est capax definitionis proprie sumtae. Hinc ad declarandam notionem entis non aliud nobis superest, nisi ut dicamus nomine entis designari quidquid quocumque modo est, sive, ut strictius cum s. Thoma loquamur, *id, cuius actus est esse*¹, vel quidquid habet *actum essendi*².

7. Quod si ens est illud, quod quocumque modo habet *actum essendi*, ens dicendum est cum illud, quod actum essendi iam actu habet, tum illud, quod actum essendi habet dumtaxat in potentia. Quapropter ens in *attuale*, seu *reale*, et *possibile* dividitur. Ens tamquam *possibile* intelligitur, prout denotat tantum aptitudinem ad recipiendum in se *actum*, hoc est aliquam perfectionem, seu formam; tamquam *attuale* autem, prout illam aptitudinem iam ab actu determinatam, seu perfectam habet³.

8. Ex his vides *possibile* illud esse, quod actu non est, sed est capax progrediendi ad actum, seu actu esse non repugnat, et proinde possibilitatem consistere in non repugnantia ad *esse actu*. Cum haec sit notio entis possibilis, liquet *impossibile* illud esse, quod non solum non est *actu*, sed etiam *actu esse* repugnat.

9. *Possibile*, et, quod ei opponitur, *impossibile* in *intrinsicum*, et *extrinsecum* dividitur. *Possibile intrinsicum*, sive *absolutum* dicitur illud, cuius termini huiusmodi sunt, ut secum componi possint, e. g., *animal rationale*; atque *impossibile intrinsicum*, sive *absolutum* illud, cuius termini se ipsos invicem destruant, e. g., *circulus quadratus*. Illud autem, quod *intrinsicum* est *possibile*, dicitur *extrinsecum*, seu *relative possibile*, si referatur ad illam causam, per quam ad actum reduci potest, atque *extrinsecum*, seu *relative impossibile*, si referatur ad illam causam, per quam ad actum reduci nequit. Ita intellectui humano possibile est essentias rerum finitarum cognoscere, sed,

¹ *De Ente, et essentia*, Prooem. — ² *In lib. X Metaph.*, lect. II.

³ Potest etiam *ens* considerari prout *actu* in mente tantum viget, sive prout ab intellectu cogitatur. Iam *ens* hac ratione spectatum dicitur *ideale*, et duplicis generis est, vel nempe huiusmodi, ut extra mentem ipsam existere, sive produci possit, vel ita ab intellectu pendet, ut ab illo solo producat, in eoque remaneat, neque sine intellectu cogitante ullibi esse possit. Si *ens ideale* hoc altero sensu accipitur, *ens rationis* vocari solet, atque illis notionibus convenit, quas in *Logica* (p. I, c. I, art. 1, p. 10, not. 1, vol. I) *secundas* appellavimus. E. g., notio *generis ens rationis* exhibet, quia nihil in rerum natura potest respondere generi, prout genus concipitur.

si vires eius naturales spectentur, impossibile est cognoscere Essentiam Dei, prout in se est.

10. Ex his facile intelligitur id, quod est intrinsecus impossibile, esse quoque extrinsecus impossibile, quia, ut, suo loco ostendemus, ne Deus quidem efficere potest, ut ea, quae secum invicem pugnant, in eodem subiecto inveniantur; sed id, quod est intrinsecus possibile, esse extrinsecus possibile, si est intra vires causae, ad quam refertur; vel extrinsecus impossibile, si eius vires supergreditur ¹.

ART. II. De notione nihili

11. Nihilum est negatio, sive *absentia entis* ²; hinc Scholastici illud *simpliciter non ens* vocare solent. De hoc nihilo loquens s. Augustinus perbelle ait: « Nihil nec corpus est ullum, nec spiritus, nec his substantiis aliquid accidens, nec ulla informis materies, nec inanis locus, nec ipsae tenebrae, sed prorsus nihil ³ ».

12. Nihilum, cuius notionem modo declaravimus, enti communissime accepto opponitur. At nihilum appellari etiam solet id, quod opponitur enti secundum aliquem modum determinato, ita ut denotet absentiam alicuius modi entis. Nihilum hac ratione spectatum distinguitur in *negativum*, et *privativum*. Nihilum negativum est absentia alicuius modi entis considerata in se ipsa, e. g., *non videre, non habere rationem*; nihilum privativum est absentia alicuius modi entis considerata in aliquo subiecto, quod ad illam habendam naturaliter comparatum est, e. g., *absentia visus in animali*.

13. Ex his in promptu est intelligere discrimen inter *negationem*, et *privationem*. Negatio enim non aliud denotat, nisi simpliciter aliquid non esse, quin denotet ullum subiectum, cui illud aliquid inesse naturale est. Privatio autem denotat aliquid non esse in subiecto, cuius natura illud expostulat ⁴.

ART. III. Quaedam adnotantur circa originem notionum entis, et non entis

14. Praecipuas theorias, quae ad originem notionum entis,

¹ Nonnullas circa possibile, et impossibile quaestiones in *Theologia naturali* attingemus. — ² Cf Arist., *Met.*, lib. III, c. 2, § 8.

³ *Op. imperf. contr. Iulian.*, lib. V, n. XLIV.

⁴ Cf s. Thom., *In lib. I Sent.*, Dist. XIII, q. 1, a. 4 sol.

et non entis spectant, sequentes propositiones complectuntur:

Prop. 1^a. *Notio entis prima est cum in ordine cronologico, seu temporis, quo intellectus notiones rerum acquirit, tum in ordine logico, quo notiones inter se continentur.*

15. Prima pars huius propositionis illud sibi vult, quod intellectus essentiam rerum materialium, quae est ipsius obiectum, primo, prout est ens, concipit ¹. Altera pars significat in conceptum entis omnes reliquos resolvi ².

16. *Probatur* 1^a pars. Mens humana ita comparata est, ut a notionibus magis communibus ad notiones minus communes progrediatur. Atqui nihil in rebus communius, quam ens, intelligi potest. Ergo mens humana obiectum sibi proportionatum, nempe essentiam rerum materialium, principio, prout est ens, intelligit.

17. *Minor* huius argumenti facile ex se perspicitur, quia quidquid in singulis rebus invenitur, sive substantiale, sive accidentale, est quoddam ens ³. *Maior* autem ita demonstratur: Mens humana ita comparata esse debet, ut principio cognitionem rerum imperfectam acquirit, deinde ipsam gradatim perficiat, quia non in actu cognitionis, sed in potentia ad cognoscendum a Deo creatur. Atqui cognitio, quo magis communis est, eo minus est perfecta, quia quo magis communis est, eo pauciores notas proprias obiecti, quod repraesentat, complectitur ⁴. Ergo mens humana ita comparata est, ut notiones rerum magis communes prius, quam minus communes, assequatur ⁵.

18. Itaque intellectus, essentiam rei exploraturus, ex variis

¹ I, q. V, a. 2 c. — ² *Qq. dispp.*, *De Ver.*, q. I, a. 1 c.

³ 1^a 2^{ae}, q. XCIV, a. 2 c. — ⁴ I, q. LV, a. 3 ad 2.

⁵ I, q. LXXXV, a. 3 c. Exinde intelligitur notionem entis, prout est prima in ordine cronologico, esse imperfectam, ac proinde indeterminatam, et confusam. Praestat autem hic adnotare ens *communissime* acceptum tamquam *indeterminatum* intelligi, quatenus non est hoc, aut illud ens, et tamen natura sua ita comparatum est, ut plures determinationes accipere, ac proinde ad hoc, vel ad aliud determinari queat. Quare abnormis est sententia Heghelii, qui ex eo quod Ens, sive, ut ipse ait, *Ens-Idea*, est indeterminatum, ipsum esse purum putumque nihilum confecit. Nam nihilum capax non est ullius determinationis, dum e contrario *ens* huiusmodi est, ut in singulis naturis rerum diversis modis determinari posse intelligatur. Ceterum, *nihil* est negatio entis; ac proinde si ens, sive *Ens-Idea*, est nihil, dicendum erit ipsum esse ens, quod non est ens, sive ens, et non ens.

rationibus, quibus illam concipere potest, rationem entis primo in ea cogitat. E. g., ex variis conceptibus, quos intellectus circa hominem, qui primo ei occurrit, efformare potest, puta *animalis, corporis, substantiae*, primus est conceptus, quo illum velut ens cogitat.

19. *Probatur* 2^a pars. Notio in aliam resolvitur, quoties haec illam continet. Atqui notio entis reliquas omnes notiones continet. Ergo in notionem entis omnes reliquae notiones resolvuntur. Hinc si ab omnibus notionibus removeantur cunctae differentiae, quibus ab se invicem determinantur, remanet ens, quod omnibus commune est.

20. Ex hac propositione tria corollaria consequuntur:

1° Notio entis, quae est prima omnium, est abstracta, non vero concreta. Etenim intellectus non potest intelligere essentiam rerum materialium dumtaxat prout est ens, nisi in ea consideret rationem entis, non considerando aliquid ex iis, quibus ens in ipsa determinatur. Atqui considerare in aliqua re unum, quin cetera considerentur, constituit illam actionem intellectus, quae abstractio nuncupatur. Ergo notio entis, de qua disputamus, ope abstractionis conficitur, ac proinde est abstracta¹.

2° Entis notio, quam omnium primam intellectus acquirit, cum sit omnium communissima, neque essentiam, neque existentiam repraesentat, sed *actum essendi*, sive actualitatem communem essentiae et existentiae.

3° Ens, cuius notionem omnium primam intellectus sibi conficit, est illud, quod *actum essendi* realem, non vero possibilem denotat. Et sane, ut intelligatur aliquid esse possibile, intelligere oportet primum elementa, ex quibus ipsum constat, et deinde haec eiusmodi esse, ut secum componi possint, ac proinde notio entis possibilis nequit esse prima omnium, quas intellectus acquirit. Contra ea, ens, quod intellectus primum omnium cognoscit, est reale, quia essentia rerum materialium, quam ipse sub ratione entis primo intelligit, est, ut alibi dixi-

¹ Hinc vides quam turpiter errent Pantheistae, qui ut res, quotquot sunt, esse unum ens conficiant, contendunt ens concretum, et reale in rebus esse ipsum ens universale, cuius ideam intellectus habet, et quod velut unum cogitatur. Item intelligis valde decipi Ontologos, cum autumant ens, quod mens humana principio apprehendit, esse ens realissimum, et concretum, nempe ens, quod Deus est.

mus, realis¹. Hic autem advertendum est, ens, quod primum omnium intellectus intelligit, etsi sit reale, tamen ipsum non cognosci ab intellectu, tamquam reale; nam cognitio entis, tamquam realis, est reflexa, et distincta, quia intellectus nequit cognoscere aliquid tamquam reale, nisi super se reflectatur, naturamque entis, quod apprehendit, expendat²; dum e contrario notio entis, quam intellectus primam omnium acquirit, est directa, et confusa.

21. Prop. 2^a. *Nihilum ab intellectu cognoscitur non per seipsum, sed per eius oppositum, nempe per ens communissime sumtum.*

Probatur 1^a pars. Non potest per seipsum intelligi illud, quod esse sui proprium non habet. Atqui nihilum non habet in se aliquod esse. Ergo nihilum per seipsum ab intellectu cognosci non potest³.

22. *Probatur* 2^a pars. Intellectus non potest intelligere absentiam cuiusdam specialis determinationis entis, nisi intelligat aliquid obiectum, in quo illa determinatio entis invenitur. E. g., nobis non licet intelligere absentiam rationis in bellua, nisi ex eo, quod rationem homini inesse novimus. Atqui non ens, seu nihilum denotat absentiam entis communissime sumti. Ergo intellectus non potest intelligere nihilum, nisi per ens communissime sumtum, cui nihilum opponitur. Quare s. Thomas statuit intellectum notionem nihili sibi conficere ex eo, quod absentiam entis concipit⁴.

¹ Ex his illud magis confirmatur, quod antea ostendimus (*Idealog.*, c. I, art. 3, p. 192 sqq, vol. I), nempe falsam esse Rosminii sententiam, qua statuit ens, quod primo a nobis cognoscitur, esse ens possibile.

² Cf *ibid.* — ³ Cf s. Thom., I, q. XVI, a. 3 ad 2.

⁴ *Ibid.* Ex hac argumentatione facile perspicitur error Ad. Frankii (*Dict. phil.*, art. *Être*), aliorumque nuperorum, qui, Parmenidem secuti, nihilum absolutum cogitari non posse praefraete contendunt, quia conceptus nihili absoluti esset conceptus sine ullo obiecto, quod concipitur, nempe sine ullo termino, ad quem refertur. Iam hi oppido falluntur. Nam intellectus, uti ostensum est, intelligit nihilum, sive *non ens*, non per seipsum, sed per ens, cui opponitur, ac proinde terminus, ad quem conceptus *nihili* refertur, non est ipsum *nihilum*, sed *ens*, quod a nihilo negatur. Eodem modo se res habet in iis conceptibus, in quibus intellectus negationem alicuius modi *entis* cogitat. E. g., cum intellectus plantam *non sentientem* concipit, terminus huius conceptus non est *non sentiens*, sed *sentiens*, quod particula negans non tollit.

ART. IV. *Principium, quod ex notione entis dimanat, exponitur*

23. Mens humana, postquam assecuta est notiones entis, et non entis, illud iudicium conficit: *Non est possibile ens esse simul, et non esse*; sive: *Non est possibile idem simul esse, et non esse*. Hoc iudicium vocatur *principium contradictionis*, quia *esse, et non esse*, quae sunt eius termini, contradictoria sunt⁴. Iam circa hoc principium duo investiganda a nobis sunt: 1° utrum sit primum principium; 2° utrum, praeter ipsum, aliud primum principium admittendum sit.

24. Primam quaestionem solvimus sequenti propositione: *Principium contradictionis est omnium primum*.

Probatur. Quin hoc iudicium, *idem non potest simul esse, et non esse*, inter principia, seu inter iudicia ex se perspicua recensendum sit, nulli dubium esse potest. Nam *non ens* tollit *ens*, ac proinde nullo medio opus est intellectui, ut intelligat id, quod est *ens*, non posse esse id, quod est *non ens*, sed hoc immediate intelligit ex comparatione notionum *entis, et non entis*². Quod autem sit principium omnium primum, ita demonstratur: Ut aliquod principium sit omnium primum, illud praecipue exostulatur, quod ad ipsum cetera omnia reducantur. Atqui huiusmodi est *principium contradictionis*. Ergo principium contradictionis est omnium primum³.

25. *Probatur minor*. Et sane, principium contradictionis ex conceptibus entis, et non entis conficitur. Atqui conceptus entis, et non entis sunt illi, ad quos, veluti ad omnium supremos, reliqui omnes reducuntur⁴. Ergo principium contradictionis eiusmodi est, ut ad ipsum omnia reliqua principia reducantur. Inde fit, ut principium contradictionis sit fundamentum reliquo-

⁴ Advertendum est ad contradictionem tria requiri: 1° ut idem inesse, et non inesse dicatur; 2° ut sit idem subiectum, de quo inesse, et non inesse enuncietur; 3° ut eadem sit ratio, secundum quam idem inesse, et non inesse dicitur.

² Cf *Criterion.*, c. IV, art. 1, p. 242, vol. I.

³ Advertito *principium contradictionis* non esse huiusmodi, ut ex ipso sine principii propriis realitas rerum elici possit. Hinc erravit Wolfius (*Ontol.*, par. I, sect. I, c. 1), quod ab unico *principio contradictionis* omnes scientias derivari sensit. Vid. quae diximus in *Log.*, p. III, c. IV, art. 2, p. 90, not. 1, vol. I. — ⁴ Cf p. 8.

rum principiorum, quia firmitatem suam ceteris principiis omnium scientiarum communibus largitur; siquidem si quis investigare velit, cur de illis principiis ne minimum quidem dubitare possit, statim deprehendit, id ex eo evenire, quod si falsa essent, idem simul affirmaretur, et negaretur; unde reliqua principia possunt *indirecte* demonstrari¹ per principium contradictionis contra illos, a quibus impugnantur; quisquis enim aliquid illorum impugnat, ad idem simul esse, et non esse asserendum tandem cogi potest.

26. Quod ad alteram quaestionem spectat, Leibnitiu statuit *principium contradictionis* esse primum principium veritatum necessariorum, et principium *rationis sufficientis*, quod significat his verbis, *Nihil est sine ratione sufficiente*, esse primum principium veritatum contingentium².

27. Quid de hac Leibniti sententia tenendum sit, adstruitur in sequenti Propositione:

Principium rationis sufficientis est verum, et valet non solum pro veritatibus contingentibus, sed etiam pro veritatibus necessariis, ita ut tamquam principium ipsarum habendum sit, sed non tamquam primum principium.

28. *Probatur* 1° pars. Ut aliqua res in mundo potius existat, quam non existat, atque existat potius hoc, quam illo modo, non solum requiritur aliquid, quod sit causa, ex cuius vi existat, sed etiam aliquid, propter quod ad potius existendum, quam non existendum, atque ad existendum potius hoc, quam illo modo determinetur. Atqui illud, propter quod res ad certo quodam modo existendum determinatur, est ratio sufficiens existentiae eius. Ergo nihil sine aliqua ratione sufficiente existit.

29. *Probatur* 2° pars. Omnes res creatae non solum contingentes, sed etiam necessariae, puta non posse existere hominem, nisi ratione polleat, ordinatae sunt a Mente Divina, cum Deus infinite sapiens sit. Atqui ubi est ordo, ratio quoque est³.

¹ *Indirecte* inquam, quia principia communia, cum sint ex se perspicua, proprie sumtam demonstrationem non admittunt. Cf *Log.*, p. II, c. III, art. 1, p. 61, vol. I.

² *La monadologie*, § 31-38; *Princip. de la nat.*, § 7, et 8.

³ « Deus, inquit Tertullianus, omnium conditor, nihil non ratione tractari, intelligique voluit »; *De Poenit.*, c. I.

Ergo non solum rerum contingentium, sed etiam necessariarum rationes sufficientes sunt.

30. *Probatur 3^a pars.* Omnes veritates tam necessariae, quam contingentes in effatum *rationis sufficientis* resolvi possunt ¹. Atqui illa veritas, in quam aliae resolvuntur, est principium earum. Ergo effatum *rationis sufficientis* est principium veritatum tum necessariarum, tum contingentium.

31. *Maior ita demonstratur:* Si cuiusque rei sive contingentis, sive necessariae aliquid esse debet, per quod ad certo modo existendum determinatur, consequens est in resolutione cuiusque veritatis cum contingentis, tum necessariae posse tandem perveniri ad aliquid, ex quo, cur potius uno, quam alio modo existat, intelligatur. Atqui id est, quod ratio sufficiens dicitur. Ergo omnes veritates tum contingentes, tum necessariae in effatum *rationis sufficientis* resolvi possunt.

32. *Probatur 4^a pars.* Illud principium omnium primum dici nequit, quod in aliud se superius resolvitur. Atqui effatum *rationis sufficientis* in principium *contradictionis* resolvitur. Ergo effatum *rationis sufficientis* primum principium dici nequit.

33. *Minor probatur hoc modo:* Si nihil in re est, per quod ipsa ad certum modum existendi potius determinatur, quam non determinatur, consequens est posse eandem rem certo quodam modo simul esse, et non esse. Atqui id contradictionem involvit. Ergo effatum *rationis sufficientis* in principium *contradictionis* resolvitur.

CAPVT II.

De entium essentia, existentia, et proprietatibus

Postquam disseruimus de ente absolute spectato, prout nempe quidquid in rebus nobis occurrit, velut quoddam *esse* a nobis intelligitur, ad diversas rationes, quas in *esse* rerum creatarum apprehendimus, nempe *esse essentiae, existentiae, et proprietatum* exponendas progrediamur.

¹ *Resolvi possunt*, inquam, non debent, quia, quamvis certum sit nihil esse sine ratione sufficienti, tamen non semper rationes rerum sufficientes detegere nobis licet.

ART. I. *Notiones essentiae, existentiae, et proprietatum declarantur*

34. *Esse essentiae*, vel simpliciter essentia definitur, *id, quo aliquid in certa rerum specie collocatur*, vel *id, per quod res est id, quod est, ac a ceteris rebus discriminatur* ¹. Essentia dicitur quoque 1° *ratio rei*, quia ipsa est ratio, ob quam res est id, quod est; 2° *quidditas*, quia est id, quo respondetur ad quaestionem, *quid res sit* ²; 3° *forma*, quia forma, ut suo loco videbimus, est id, quo res in specie constituitur, atque distinguitur a materia, per quam species in aliquo individuo determinatur; 4° *natura*, quia ipsa est principium, ex quo proprietates, et operationes rei *nascuntur*, seu promanant.

35. *Existentia* autem variis modis exponi solet, qui ad idem recidunt. Ipsa enim dicitur *actus, quo res, sive essentia est, vel id, quo res, seu essentia extra nihilum sistitur*, vel brevius, *actualitas essentiae*.

36. Denique *esse proprietatum*, vel *attributorum* est illud, quod essentiae iam constitutae adiicitur, ab eaque sive necessaria, sive contingenter promanant.

ART. II. *Lockii et Giobertii error circa cognitionem essentiae rerum refutatur*

37. Lockius essentias in *nominales*, et *reales* distinxit. Reales essentiae, eius iudicio, sunt quae physice res constituunt; *nominales* vero, quae a rerum constitutione haud pendent, sed opus sunt nostrae mentis, quae revocat varias res ad nonnullas species, et confingit generalia quaedam nomina ad illarum discrimen designandum. Docuit praeterea *nominales* quidem essentias, numquam vero reales a nobis cognosci ³. Eandem sententiam tuitus est Giobertius; hic enim essentias, quas Lockius *nominales* appellavit, *rationales* vocavit, atque essentias reales

¹ Hic alter modus definiendi essentiam consequitur primum, nam res ex eo, quod ad certam speciem pertinet, efficitur id, quod est, atque a ceteris rebus discriminatur. Ex eo autem, quod res per essentiam est id, quod est, efficitur, quemadmodum s. Thomas inquit, ut ipsa *per essentiam, et in essentia habent esse*; *De Ente, et essentia, c. 1.*

² Hanc ob causam dicitur etiam *definitio rei*, quia definitio, ut diximus in *Logica* (p. I, c. 1, art. 10, p. 20, vol. I), denotat quid res sit.

³ *Essai sur l'entend. hum.*, lib. III, c. 3, § 15-17.